

Perioodi 2014-2020 kohalikku sorti taimede kasvatamise toetuse (SORT) hindamismaatriksid

Toetusõiguslikkuse nõude rikkumisel toetust ei määrata. Baasnõude ja toetuse saamise nõuete puhul hinnatakse nõude rikkumist kolmest aspektist lähtuvalt:

- a) *Raskus* sõltub eelkõige selle tagajärgede olulisusest. Määratakse koefitsiendiga, mis annab rikkumisele kaalu sõltuvalt tagajärgede mõjust eesmärgile:

Koefitsiendid alla 0,3 - mõju nõude eesmärgile vähene.

Koefitsiendid 0,3...0,5 - mõju nõude eesmärgile oluline.

Koefitsiendid üle 0,5 - mõju nõude eesmärgile väga oluline.

- b) *Ulatus* sõltub eelkõige selle mõjust kogu tegevusele. Määratakse % põllu- või põllumajandusmaast, toetusõiguslikust maast jms, millises ulatuses oli rikkumine. Mida suurem %, seda suurem on mõju kogu tegevusele.

- c) *Kestus* sõltub eelkõige selle mõju ajalisest ulatusest või sellest, kas seda mõju on võimalik mõistlike vahenditega lõpetada. Määratakse koefitsiendiga, mis annab rikkumisele kaalu sõltuvalt mõju kestvusest ja mõju lõpetamisest:

Koefitsiendid alla 0,3 - mõju kergesti eemaldatav või mõju lühiajaline.

Koefitsiendid 0,3...0,5 - mõju raskesti eemaldatav või mõju pikaajaline.

Koefitsiendid üle 0,5 - mõju püsiv.

Toetussummat vähendatakse protsendi võrra, mis leitakse raskuse ja kestuse koefitsientide ja ulatuse protsendi korrutamisel.

Igale nõudele on arvestatud vaikimisi maksimum vähenduse % toetussummast. Eestleitud olukorda arvesse võttes võib erandjuhtudel hinnata maatriksist erinevalt. Juhul, kui tegemist on raske rikkumisega, siis võib % olla suurem kui maksimumina määratud. Kui tegemist on ranga rikkumisega (pettus, tahtlik rikkumine) võib raskuse ja kestuse koefitsiente muuta selliselt, et taotleja jääb toetusest ilma.

Korduvus - käesoleva aasta rikkumine korrutatakse selle või sarnase nõude rikkumiste arvuga. Rikkumine teist korda, siis $\times 2$ jne.

Näide: käesoleval aastal nõude rikkumine toetussummast 4%, nõuet kontrolliti ka kaks aastat tagasi ja leiti rikkumine, mille puhul vähendamine toetussummast oli 7%. Sellisel juhul on tegemist korduvusega ja rikkumine leitakse järgmise tehte abil: $4\% \times 2 = 8\%$. Aluseks võetakse käesoleva aasta % seetõttu, et kui taotleja on küll rikkunud, kuid väiksemas ulatuses kui varem, siis tähendab, et ta on kasutusele võtnud parandusmeetmeid.

Alates 2015. aastast kuni käesoleva aastani (sh 1-aastaste kohustuste puhul) sama nõude rikkumisel, sõltumata, millise meetme raames nõuet rikuti, märgitakse korduvus vastavalt rikkumiste arvule.

1. MAK 2014+ toetuse saaja teavitab avalikkust, et asjakohane tegevus on viidud ellu või viiakse ellu EAFRD-st saadud toetuse abil. Avalikkuse teavitamiseks tähistab toetuse saaja asjakohase toetatava tegevuse „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” logo (edaspidi *arengukava logo*) ja Euroopa Liidu embleemiga (edaspidi *embleem*).

RASKUS	Koef. 0,1. Väga väike mõju nõude eesmärgile, avalikkuse teavitamine on toimunud ka toetuse saajate nimekirjade avaldamisena PRIA kodulehel.
ULATUS	100% -arengukava logo ja embleem puudub või 50% -arengukava logo olemas, aga embleem puudub või vastupidi, või ei vasta need kehtestatud nõuetele.
KESTUS	Koef. 0,1. Rikkumine on võimalik lõpetada väga lühikese ajaga ja väheste vahenditega.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 1% MAK 2014+ toetusliigi toetussummast, mille osas ei ole toetuse saamisest avalikkust nõuetekohaselt teavitatud.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt $0,1 \times 50 \times 0,1 = 0,50\%$.

BAASNÕUE:

1. Taotleja peab kandma andmed majapidamise põllumajandusmaal tehtud tegevuste kohta veeseaduse alusel peetavasse põlluraamatusse.

RASKUS	Koef 0,2. Andmed ei vasta reaalsele olukorrale - on raskem põllul tehtavaid töid planeerida. Puudub ülevaade põllul tehtud töödest.
ULATUS	Rikkumistega põllu osas märke. Kui põllu kohta puuduvad kõik andmed, siis 100 % põllu pinnast loetakse rikutud pinnaks. Kui põllu kohta puuduvad andmed osaliselt, siis 50 % põllu pinnast loetakse rikutud pinnaks. Liidetakse rikutud pindade ha kokku ja leitakse rikkumise % - kogu põllumajandusmaa pinnast ha kokku, kui palju moodustab rikkumisega põldude ha kokku. Kui põlluraamat puudub, siis on ulatus 100 %.
KESTUS	Koef 0,2. Andmeid on võimalik taastada või parandada. Teada on põllul kasvav kultuur, kuid tehtud töid, tööde teostamise aega või kasutatavate väetiste/seemnete koguseid ei ole võimalik täpselt määrata.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 4% toetussummast.

Ulatus - näide: 3 põldu pinnaga 10 ha; rikkumine ühel põllul pinnaga 2 ha. Rikkumine kogu põllumajandusmaast $100 \times 2 / 10 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine %: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef nt. $20 \times 0,2 \times 0,2 = 0,80\%$.

TOETUSE SAAMISE NÕUDED:

2. Põllu-, puuvilja- või marjakultuuri kohalikku sorti taimed, mille eest taotletakse toetust, peavad olema külvatud, maha pandud või istutatud hiljemalt kohustuseaasta 15. juuniks, kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid.

RASKUS	Koef 0,5. Soodustatakse umbrohtude, taimehaiguste ja -kahjurite levikut ning nende tõrjele tehtavad kulutused on suuremad kui õigeaegselt külvatud/mahapandud/istutatud kultuuridel.
ULATUS	Rikkumise ulatust hinnatakse põllukultuuride puhul eraldi SORT taotletud põllul. Arvutatakse rikutud pinna ha-d kokku ja rikkumise % leitakse kokku kõikide taotleja SORT toetusõigusliku põllukultuuride põllumaa pinnast. SORT viljapuu ja marjapõõsaste puhul arvutatakse rikutud nõudega istikute osatähtsus kogu taotlusel olnud toetusõiguslikest istikutest.
KESTUS	Koef 0,2. Võimalik piirata umbrohtude, taimehaiguste-kahjurite levikut tehes mehaanilist või keemilist tõrjet.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 10% ühikumäärarupi toetussummast.

Ulatuse leidmise näide 1: 3 Sangaste rukki põldu kokku 10 ha; rikkumine ühel põllul pinnaga 2 ha. Põldhernest kokku 12 ha, rikkumine põllul pinnaga 5 ha. Rikkumine kokku põllukultuuride toetusõiguslikust maast $100 \times 7 / 22 = 31,8\%$.

Ulatuse leidmise näide 2: Taotletud SORT toetust 24 õunapuule ja 20 marjapõõsale. 10 õunapuud ja kõik 20 põõsast on istutatud pärast taotlemise aasta 15. juunit. Rikkumine viljapuude ja marjapõõsaste osas: $30 \times 100 / 44 = 68,18\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef.

Toetussummast vähendamine põllukultuuride näitel: $31,8 \times 0,5 \times 0,2 = 3,18\%$.

Toetussummast vähendamine viljapuude ja marjapõõsaste näitel: $68,18 \times 0,5 \times 0,2 = 6,82\%$.

3. Põllukultuuride kasvatamisel peab järgima igale liigile kehtestatud minimaalset külvinormi.

RASKUS	Koef 0,5. Külvamisel on kasutatud konkreetsele sordile kehtestatud normist väiksemat külvinormi, mille tõttu suureneb umbrohtumine, talirukki sordil 'Sangaste' väheneb talvitumise võime.
ULATUS	Külvinormi arvutamisel võetakse arvesse põllukultuuri sordi kindlaks tehtud pindala ning müügipakendi etiketidelt saadud seemnekogust ja võrreldakse konkreetsele sordile kehtestatud külvinormiga. Etikettidel olev seemnekogus liidetakse kokku sortide kaupa ja leitakse kui suurel osal konkreetse sordi kindlakstehtud pinnast minimaalse külvinormi nõue on täidetud. Seejärel leitakse kui suure % sordi kindlakstehtud pinnast moodustab pind, kus külvinorm on kehtestatud normist väiksem.
KESTUS	Koef 0,6. Võimalik piirata umbrohtude levikut tehes mehaanilist või keemilist tõrjet. Külviaastal ei esitata kõiki külviks kasutatud seemnete seemnepakendite etikette. Külviaastal ei ole võimalik külvinormi muuta. Järgmisel aastal võimalik külvata kehtestatud külvinormiga.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 30% ühikumäärarupi toetussummast.

Ulatuse leidmise näide 1: Sangaste rukki kindlakstehtud pind 15 ha, kehtestatud külvinorm 140 kg/ha, etiketidelt kokku 1700 kg. $1700 / 140 = 12,14$ ha, mille ulatuses on min külvinormi nõue täidetud. Külvinorm kehtestatust väiksem $15 - 12,14 = 2,86$ ha. Rikkumisega pind moodustab sordi kindlakstehtud pinnast $(2,86 \times 100) / 15 = 19,07\%$.

Ulatuse leidmise näide 2: Põldherne kindlakstehtud pind on 5 ha, kehtestatud külvinorm segus kasvatamisel on 100 kg/ha, taotleja on esitanud etikette kokku 420 kg kohta. $420 / 100 = 4,2$ ha

ulatuses on min külvinormi nõue täidetud. Külvinorm kehtestatust väiksem $5-4,2=0,8$ ha. Rikkumisega pind moodustab sordi kindlakstehtud pinnast $(0,8*100)/5=16\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef.

Toetussummast vähendamine rukki näitel: $19,07 \times 0,5 \times 0,6 = 5,72\%$.

Toetussummast vähendamine põldherne näitel: $16 \times 0,5 \times 0,6 = 4,8\%$.

4. Taotleja peab kasvatama põllukultuuride sorte, mille eest toetust taotletakse, vähemalt õitsemisfaasini.

RASKUS	Koef 0,5. Põllukultuuridel (Sangaste, Ando, Mehis, Jõgeva, Jõgeva 4) on erinev õitsemise aeg. Raskus sõltub sellest, kui palju aega enne õitsemist on kultuur koristatud ja mis põhjusel (nt taimik liialt umbrohtunud, haigustest-kahjuritest nakatunud).
ULATUS	Rikkumist hinnatakse SORT põllukultuuride toetusõiguslikul (taotletud) pinnal. Rikkumisega põllule tehakse märke ja põllu pindala loetakse rikutud pinnaks. Arvutatakse rikutud pinna ha-d kokku ja rikkumise % leitakse SORT taotletud põllumaa pinnast.
KESTUS	Koef 0,5. Kultuuri ei ole võimalik enam sel aastal õitsemisfaasini kasvatada va valge ristik.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 25% ühikumäärarupi toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: Kaks sangaste rukki põldu pinnaga 2ha ja 5 ha (kokku 7 ha), 2 ha on enne õitsemisfaasi koristatud; seega ulatus $2 \times 100 / 7 = 29\%$

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt. $29 \times 0,5 \times 0,5 = 7,25\%$.

5. Põllumajandusmaal, kus taotleja kasvatab puuvilja- või marjakultuuri kohalikku sorti kuuluvaid taimi, mille eest ta taotleb toetust, hoitakse viljapuude ja marjapõõsaste reavahed vähemalt kahe kolmandiku ulatuses rohukamaras. Uue puuvilja- või marjaia rajamisel peavad reavahed olema vähemalt kahe kolmandiku ulatuses rohukamaraga kaetud hiljemalt aia rajamisele järgneva aasta 15. juuniks.

RASKUS	Koef 0,5. soodustatakse umbrohtude, taimehaiguste ja -kahjurite levikut. Puuviljade saagi kvaliteet võib halveneda (mullasel pinnal).
ULATUS	Rikkumise aluseks on viljapuu- ja/või marjaia pind, kus kasvatatakse SORT toetusõiguslikke puuvilja ja marjakultuure ning kus reavahed on alla 2/3 ulatuses rohukamaras. Ulatus on rikkumisega pinna % kõigist viljapuu- ja/või marjaia pinnast, kus kasvatatakse SORT toetusõiguslikke puuvilja ja marjakultuure.
KESTUS	Koef 0,4. Rohukamar on võimalik rajada sel aastal või järgneval aastal.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 20% ühikumäärarupi toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: viljapuaed on kokku 2,5 ha, sellest 0,5 ha-l ei ole reavahed 2/3 ulatuses rohukamaras, siis ulatus on $0,5 \times 100 / 2,5 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt. $20 \times 0,5 \times 0,4 = 4,00\%$.

6. Taotleja peab hoidma kogu puuvilja- ja marjaaias (sh teenindusaladel) rohu kuni 30 cm kõrgusena.

RASKUS	Koef 0,5. soodustatakse umbrohtude, taimehaiguste ja -kahjurite levikut. Saagi kvaliteet halveneb (puuvili läheb niiskes keskkonnas mädanema, marjad ei saa päikest-valmivad hiljem).
ULATUS	Arvestatakse pind, kus rohu kõrgus on üle 30cm, rikkumisega pinna % kogu puuvilja- ja marjaaias pindalast, kus kasvatatakse SORT toetusõiguslikke viljapuid ja marjapõõsaid.
KESTUS	Koef 0,4. Rohu kõrgus on võimalik viia alla 30 cm niitmise või hekseldamise teel või loomade karjatamisega.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 20% ühikumäärarupi toetussummast.

Ulatuse leidmise näide: toetusõiguslik maa kokku 10 ha, sellest 2 ha-l on rohu kõrgus üle 30 cm, siis ulatus on $2/10 \times 100 = 20\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt. $20 \times 0,5 \times 0,4 = 4\%$.

7. Põllumajandusmaa kohta, kus taotleja kasvatab puuvilja- või marjakultuuri kohalikku sorti kuuluvaid taimi, mille eest ta taotleb toetust, koostab taotleja aiaplaani või vajaduse korral uuendab seda. Aiaplaanile märgitakse kõikide viljapuude ja marjapõõsaste asukohad koos sordinimega ning aia paiknemine ilmakaarte suhtes.

RASKUS	Koef 0,5. Kohalikku sorti taotletud viljapuud ja marjapõõsad ei ole sortide kaupa leitavad. Taotleja ei pruugi ise mäletada täpselt, milline sort kuhu istutati, kui istikute küljes ei ole sordi nimega silte. Kontrolli läbiviimise ajal, suvel, ei ole sordid viljade järgi tuvastatavad, lehtede ja võrsete järgi tuvastamine nõuab eksperdi teadmisi. Oht, et toetus määratakse mittetoetusõiguslikku sorti viljapuule või marjapõõsadele, on suur.
ULATUS	Kui aiaplaan puudub, siis ulatus 100%. Kui aiaplaan olemas, kuid puudulikult täidetud, näiteks plaanile ei ole kantud kõiki istikuid või ei ole kõigile istikutele lisatud sordi nime. Nõue loetakse rikutuks aiaplaanilt puuduvate või puudulike andmetega plaanile kantud istikute osas. Liidetakse kokku puudustega istikute arv ja leitakse rikkumise % toetusõiguslike istikute arvust.
KESTUS	Koef 0,2. Andmeid on võimalik taastada või parandada nt põlluraamatu andmete alusel, kui istikute asukoht aias on teada.

Maksimaalne vähendus esmasel rikkumisel on 10% ühikumäärarupi toetussummast.

Ulatuse leidmise näide 1: Kui aiaplaan puudub, siis on ulatus 100%.

Ulatuse leidmise näide 2: 27 toetusõiguslikku viljapuud, neist 3 pole aiaplaanile kantud ja 20 osas pole aiaplaanile lisatud sordi nime; rikkumistega istikuid kokku 23. Rikkumine toetusõiguslike istikute arvust $100 \times 23 / 27 = 85,2\%$.

Toetussumma vähendamine: ulatuse % x raskuse koef x kestuse koef, nt. $85,2 \times 0,5 \times 0,2 = 8,52\%$.